

การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุรินทร์

นายวิระชัย ศรีเมือง

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-565-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016843

THE EVALUATION OF THE SUCCESS OF SCHOOL
LUNCH PROGRAMME IN PRIMARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF SURIN
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION

Mr. Weerachai Srimuang

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-565-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

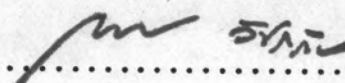
โดย   นายวีระชัย ศรีเมือง

ภาควิชา   บริหารการศึกษา

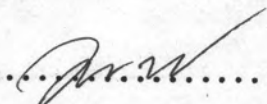
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์

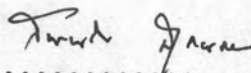

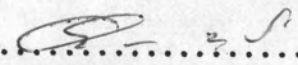
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัฐนิภา คุปรัตน์)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย มุญประเสริฐ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิระชัย ศรีเมือง : การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุรินทร์ (THE EVALUATION OF THE SUCCESS OF
SCHOOL LUNCH PROGRAMME IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF
THE OFFICE OF SURIN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.
สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์, 186 หน้า. ISBN 974-577-565-7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการอาหารกลางวันและศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสุรินทร์

ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่ศึกษาได้ดำเนินงานตามโครงการอาหารกลางวันสำเร็จผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการทุกประการ กล่าวคือโรงเรียนได้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันโดยบูรณาการกับกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 ซึ่งมีกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพเป็นแกนกลาง นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย โรงเรียนได้ช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอาหารกลางวัน ได้สร้างสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร ได้เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการศึกษแก่ชุมชน และได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ส่วนปัญหาในการดำเนินงานของโครงการอาหารกลางวันนั้น ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหา 3 ด้านที่ผู้ให้สัมภาษณ์ระบุตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไปคือ งบประมาณเพื่อดำเนินการไม่เพียงพอ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ และผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะยากจน

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

WEERACHAI SRIMUANG : THE EVALUATION OF THE SUCCESS OF SCHOOL LUNCH PROGRAMME IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF SURIN PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION : ASST. PROF. SNANCHIT SUKONTASAP, PH.D., 186 PP. ISBN 974-577-565-7

The purpose of this research was to evaluate the success of school-lunch program in the primary schools under the jurisdiction of the Office of Surin Provincial Primary Education. It was found that the implementation of the schools under study was successful in term of the fulfillment of the program objectives. Program activities were integrated with instructional activities of the present Elementary School Curriculum, using work-oriented experiences as the core subject. Pupils had nutritious and adequate lunch. Schools provided free lunch for needy school children, promoted good eating habits, disseminated knowledge concerning nutrition education to community and invited community to participate in school lunch activities.

As for the implementation problems, the study revealed three problems specified by at least fifty percents of respondents, They were inadequate budget, scarce water sources and poverty.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิติต ..... *Am.* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Snanchit Sukontasap* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินผลโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์" ผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้การช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มต้นด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดทุกขั้นตอน จนกระทั่งเสร็จสิ้นการทำวิทยานิพนธ์โดยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แบบศึกษาเอกสาร และแบบสังเกต ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉวีรุณีภา คุปรัตน์ ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นางประยงค์ จินดาวงศ์ ศึกษานิเทศก์ ดร.สมเกียรติ ชอบผล หัวหน้าฝ่ายพัฒนาเงินกองทุนและสวัสดิการ นายพรทมา ภางาม หัวหน้างานพัฒนาเงินกองทุน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และ นายทองสุข รวยสูงเนิน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์

ขอขอบคุณนายสมชาย มิตรมูลพิทักษ์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ คุณสุจินดา ศรีเมือง อาจารย์วิทยาลัยเทคนิคสุรินทร์ ที่สนับสนุนและให้กำลังใจตลอดมา

นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากผู้บริหาร ครู อาจารย์ โรงเรียนในโครงการอาหารกลางวัน ในการให้สัมภาษณ์รวบรวมข้อมูลและให้เอกสารต่าง ๆ ในการศึกษาข้อมูล

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นายวีระชัย ศรีเมือง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ของการวิจัย	5
คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย	5
วิธีดำเนินการวิจัย	6
การเสนอผลการวิจัย	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
หลักการและแนวคิดในการประเมินโครงการ	10
ความหมายของการประเมินโครงการ	10
ประเภทของการประเมิน	11
แนวคิดและรูปแบบสำคัญในการประเมินโครงการ	13
โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด	
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	17
ความเป็นมาของโครงการอาหารกลางวัน	17
ความหมายของโครงการอาหารกลางวัน	18
วัตถุประสงค์ของการจัดโครงการอาหารกลางวัน	19

บทที่

หน้า

ขั้นตอนและวิธีดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

	ในโรงเรียน	29
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
3	วิธีดำเนินการวิจัย	37
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	37
	วิธีดำเนินงานวิจัย	37
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	37
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล	40
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
	ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ให้สัมภาษณ์	43
	ตอนที่ 2 ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงาน โครงการอาหารกลางวัน	49
	ตอนที่ 3 ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ อาหารกลางวัน	103
	ตอนที่ 4 ผลการสังเกตการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน	108
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	111
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	111
	วิธีดำเนินงานวิจัย	111
	สรุปผลการวิจัย	114
	อภิปรายผลการวิจัย	118
	ข้อเสนอแนะ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้	126
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	127

	หน้า
รายการอ้างอิง	129
ภาคผนวก	132
ภาคผนวก ก	133
ภาคผนวก ข	135
ภาคผนวก ค	137
ประวัติผู้เขียน	186

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวน กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	39
2	สถานภาพของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ การอยู่ในตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และลักษณะงานที่ปฏิบัตินอกเหนือ จากงานบริหารโรงเรียน	43
3	สถานภาพของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการเป็น หัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับ การจัดโครงการอาหารกลางวัน	45
4	สถานภาพของประธานกรรมการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ อายุการ ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการศึกษา วุฒิทางการศึกษา อาชีพ และ สถานภาพทางสังคม	47
5	การกำหนดนโยบายและวิธีการจัดโครงการอาหารกลางวันให้ บูรณาการกับการเรียนการสอน จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร โรงเรียน	49
6	รูปแบบที่นักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวัน จากการให้สัมภาษณ์ ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	53
7	การจัดตารางสอนงานบ้าน จากการให้สัมภาษณ์ของครู หัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน	54
8	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนงานบ้านและงานเกษตร จากการให้ สัมภาษณ์ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	56
9	แหล่งผลผลิตการเกษตรที่นำมาใช้ประกอบอาหารกลางวัน จากการ ให้สัมภาษณ์ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	59

ตารางที่		หน้า
10	การดำเนินงานในขั้นตอนการเตรียมอาหารและประกอบอาหาร จากการให้สัมภาษณ์ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	60
11	การเก็บ ล้างภาชนะและเก็บกวาด ทำความสะอาดสถานที่หลังจาก รับประทานอาหาร จากการให้สัมภาษณ์ครูหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน	61
12	การสนับสนุนของกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนคือโครงการ อาหารกลางวัน จากการให้สัมภาษณ์ของครูหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน	62
13	ปริมาณและคุณค่าของอาหารที่นักเรียนจะได้รับประทาน จากการ ให้สัมภาษณ์ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	63
14	การได้รับประทานอาหารกลางวันของนักเรียนยากจน จากการ ให้สัมภาษณ์ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	64
15	การเผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการสำหรับชุมชน จากการให้สัมภาษณ์ ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	65
16	การเข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันของประชาชน จากการสัมภาษณ์ ของครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	66
17	กิจกรรม เกี่ยวกับการผลิตและการถนอมอาหาร เพื่อโครงการ อาหารกลางวัน จากการให้สัมภาษณ์ของครูหัวหน้าโครงการ อาหารกลางวัน	67
18	การให้การสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน เพื่อให้บูรณาการ กับการเรียนการสอน จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน	69
19	การสนับสนุนของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหาร ที่มีคุณค่า จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน	72

ตารางที่		หน้า
20	กิจกรรมที่โรงเรียนกำหนดเพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนให้มีโอกาส รับประทานอาหารกลางวัน จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร โรงเรียน	73
21	การจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนมีสุขนิสัยที่ดี ในการรับประทานอาหาร จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน	74
22	การสนับสนุนของโรงเรียนในกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้าน โภชนาการต่อชุมชน จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน	75
23	ความต้องการการสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันจากชุมชน จากการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน	76
24	การรับทราบของประธานกรรมการศึกษาต่อการดำเนินโครงการ อาหารกลางวันของโรงเรียน จากการให้สัมภาษณ์ของประธาน กรรมการศึกษา	77
25	การรับทราบเรื่องโภชนาการของบุคคลในชุมชน จากการเผยแพร่ ของโรงเรียน จากการให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	78
26	การให้การสนับสนุนของชุมชนต่อโครงการอาหารกลางวันของ โรงเรียน จากการให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	79
27	ความต้องการของชุมชนที่จะให้โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวัน สำหรับนักเรียน จากการให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	80
28	การดำเนินโครงการอาหารกลางวันที่ยังดำเนินการได้เหมาะสม แล้ว และที่ต้องปรับปรุง จากการให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	81
29	สภาพปัญหาและอุปสรรคของชุมชนต่อการรับทราบข่าวสารด้านโภชนาการ และข้อเสนอแนะที่โรงเรียนควรแก้ไขเกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ ด้านโภชนาการ จากการให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	83

ตารางที่		หน้า
30	สภาพปัญหาและอุปสรรคของชุมชนต่อการให้การสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน และข้อเสนอแนะที่โรงเรียนควรแก้ไขเพื่อให้ชุมชน เข้ามาสนับสนุนโครงการ จากการศึกษาให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	84
31	การช่วยเหลือโครงการอาหารกลางวันของบุคคลในชุมชน จากการศึกษาให้สัมภาษณ์ของประธานกรรมการศึกษา	85
32	ปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน จากการศึกษาให้สัมภาษณ์ของผู้บริหารและครูผู้สอน	87
33	สภาพปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ จากการศึกษาให้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน	89
34	สภาพปัญหา สาเหตุ แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะ จากการศึกษาให้สัมภาษณ์ครูหัวหน้าโครงการอาหารกลางวัน	96
35	สภาพที่ปรากฏเกี่ยวกับการเรียนการสอน จากการศึกษาเอกสาร ...	103
36	สภาพที่ปรากฏเกี่ยวกับการดำเนินงานและการเผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการให้กับชุมชน จากการศึกษาเอกสาร	105
37	การเข้าร่วมโครงการอาหารกลางวันของชุมชน จากการศึกษาเอกสาร	107
38	การปฏิบัติของนักเรียนที่ปรากฏจากการสังเกต	108
39	สภาพอื่นนอกเหนือจากพฤติกรรมนักเรียนที่ปรากฏระหว่างการสังเกต	110

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบการประเมินของ Tyler	15
2	การบูรณาการโครงการอาหารกลางวันกับการเรียนการสอน	21